

Saras trumminne återfunnet

Viggo Wentzel

En vacker aprilmorgon när björkarnas blad var som musöron startade en liten expedition från Linköping med destination Vånga. Anledningen till denna utflykt var ett rykte som hade tagit allt fastare form: I Vånga skulle finnas resterna av ett av datamaskinen Saras trumminnen. Om detta rykte skulle vara sant var det i så fall en mindre sensation. Den allmänna uppfattningen var nämligen att endast några få detaljer av Sara sparades efter det att maskinen tagits ur bruk och skrotats.

Expeditionen bestod, förutom av mig själv, av Ole Martin Eliassen som hade förmedlat det intressanta ryktet, samt av Bertil Lundgren som en gång på 1950-talet varit med om att tillverka trumman. Genom det fagra Östergötland närmade vi oss familjen Sigbjörnssons vackra hus i Vånga, och vi togs väl emot av Barbro och Tomas.

"Kunde det verkligen vara sant att de förvarade ett exemplar av Saras trumminnen?"

"Jo, nog hade det sin riktighet"

I samlad tropp avtågade vi mot ett närbeläget uthus. Och se! Där stod dyrgrisen. Andäktigt stirrade vi på denna 1950-talets hårddisk och när vi hade dammat av relikten kunde vi konstatera att den var förhållandevis väl bibehållen. Därefter följde fotografering, men när vi sedan försökte lyfta trumminnet måste vi konstatera att det var alldeles för tungt för våra åldrande ryggar. Så det fick tills vidare stå kvar på samma plats där det tillbringat så många år.

Magnetiskt trumminne
till datamaskinen SARA

Besöket avslutades med kaffe och fru Barbros delikata smörgåsar. Allt medan hönorna skrockade i bakgrunden frågade vi hur det kunde komma sig att minnet hade hamnat här. Uppenbarligen var det Algée Hansson som var inblandad i det mesta kring Sara och som räddat trumminnet åt eftervärlden. Via diverse fastighetsaffärer hade det till slut hamnat i Vånga.

Vad ska nu hända med trumminnet? Styrelsen för Datasaaabs vänner är enig om att det bör bevaras på ett värdigt sätt men föreningen saknar för närvarande möjligheter till detta. Ej heller IT-ceum kan påta sig detta ansvar. Följaktligen har Datasaaabs vänner tillskrivit Tekniska museet i ärendet, och vi avvaktar för närvarande svar därifrån.

Heder åt Algée, Tomas och Barbro som bevarat detta minne från en dramatisk period i Sveriges datahistoria.

Datamaskinen Sara

Algée Hansson

Trumminnesexpeditionen

Från vänster: Bertil Lundgren, Tomas och Barbro Sigbjörnsson, Ole Martin Eliassen

Efter det att datamaskinen Besk tagits i bruk 1953 byggdes en serie liknande maskiner bland annat på Saab i Linköping. Denna maskin fick namnet Sara och var försedd med såväl trumminne som magnetband. Sara togs i bruk 1957 och var i operativ drift under tio år varefter den skrotades och ersattes med en Datasaab D21.

Trumminnet tillverkades på Saab men läs- och skrivhuvudena av ferrit köptes, troligen från Philips.

Trumman som roterade med 50 r/s, rymde 256 kanaler à 32 helord om 40 bitar. Den totala minneskapaciteten var således 8192 helord och medelaccesstiden var 30 ms.

Läs mera:

Bits & Bytes ur Datasaaabs historia. Tema flyg. ISBN 91-972464-17

Tord Jöran Hallberg, IT gryning. ISBN 978-91-44-03501-7

www.datasaab.se